

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De mixtura locorum, & figurarum. Capvt XXIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

naturas, illinc exquisitissimarum artium delicias, & cetera id genus augeri necesse est.

Sed qui proprii sint singulorum loci, commodius opinor in epidictico genere discernimus. Nunc ut id obiter præcepimus, res vel corporeæ sunt, vel ab omni materia concrezione seceræ, quæ sunt corporis expertes, ut Deus, Angeli, mentes, virtutes, scientiæ, primum ornantur loco negationis, quædam enim adeo sublimia sunt, ut facilius sit dicere, quid non sint, quam eorum naturam explicare, nec immerito sapientes illi Aegyptij apud Damascium, pro omni laude diuina ter *αὐτῶν*, id est *incognita caliginè* inelamant. Deum scilicet adumbrantes, cuius cognitio, cum tantis difficultatibus septa sit, melius scitur ignorando, quam temerè aliquid asserendo.

II. Loco ὑπεροχῆ hoc est eminentiæ, cum ex varijs rebus, quasi flosculos perfectionis decerpimus, quos in eare, quam commendandam suscepimus, longe excitatiùs vigere ostendimus.

Tertius locus est ab affectis, quo res spirituales *σπυριτωειδῆ*, id est, quasi corpore vestiuntur, ut præter suam naturam mortaliùm sensibus subiiciantur.

At verò ubi res corporeæ sunt, & ex varijs conflatae partibus sapissimè, ut in descriptionibus fieri solet per ipsarummet partium enumerationem, & adiuncta frequentantur, quanquam nulla res est, quæ per omnes locos communes attolli non possit. Itaque in toto genere valent, quod docet Marcus Tullius, definitiones conglobatae, consequentium frequentatio, & contrariorum, & dissimilium, & inter se pugnantium rerum conflictio, & causæ, & ea, quæ sunt de causis orta, maximeque similitudines, & exempla.

Figuræ in rebus illustrandis adhibentur leniores, & magis compta, ut hypotyposes, distributiones, antonomasie quædam excellentes. In contentionibus verò aduersus crimina usurpantur vehementes increpationes, ironiæ amarulentæ, epiphonemata, execrationes, Apostrophæ.

(.)

De delectu verborum ad amplificandum.

CAPVT XXII.

Verba quoque, quod præcipit M. Tullius, ponenda sunt illustria, & tamen inrita, *Pro Planco.* ut *O acerbam mihi (iudices) temporis illius memoriam, & loci, cum hic in me incidit, completus est, confersitq; lacrymas.* Gratia, ut, *Pro Milone.* *Præmiorum amplissimum gloria, qua breuitatem vitæ posteritatis memoria consolatur.* Plena, ut, *De me semper P. R. semper omnes gentes loquentur, nulla unquam obmutescet vetustas.* Sonantia, *Polluerat stupro sanctissimas religiones, sanctus grauiissima decreta perfrigerat.*

Addit idem auctor, iuncta, facta, cognominata, non vulgata, superlata, inprimisque translata. iuncta sunt composita, quæ grauius sunt anhelata, ut, *contrucidare, pertimescere.* Facta, ut, *Ullamne Appictarem, aut Lenulitatem valere apud me plus quàm ornamenta virtutis existimas?* Sed hoc parcius imitandum. Cognominata, ut *expelletur, exterminabitur, eycietur.* Non vulgata, ut, *Quas ille præcepta mentia casti, prostratis quo sanctissimis lucis substructionum inanis molibus opprefferat.* Superlata, *saxa, & solitudines voce respondent.* Translata, ut, *Omnes in me, meosque redundans ex illo fonte dolores.*

Hæc omnino maiestatem attollunt orationis, ubi præcipue figuris dictionum illigantur, quales sunt, isocola, anadiplofes, asynthesa, Polyfynthesa, & cetera huiusmodi, quibus ad rei cumulum circumductæ quasi tornoverborum circumscriptiones, quam aptissime iunguntur.

De mixtura locorum, & figurarum.

CAPVT XXIII.

Quod verò ad mixturam attinet locorum, & figurarum sunt, qui ista putidius inquirant, & putent nonnihil ab antiquis, in hac temperie religiosius obseruatum. Mihi verò videntur veteres Oratores ad hanc primum curam animum intendisse, ut quam illustres locos, & figuras deligerent. Deinde eandem pro rerum opportunitate, ut magistra ratio, & prudentia suaderet, variè commiscerent, in qua mixtura tanta est diuersitas, ut difficile sit certis iam completi legibus.

Nam

Locorum
cognatio.

Nam si diligentius perferueris, omnes penè omnibus locos locis, & figuras figuris illigatas, atque intextas reperies; Sed hoc in varijs argumentis. Itaque videndum est in hac potissimum, quid materiæ ratio patiatur, aut admittat, videntur certè ij primum loci, qui essentiam rei magis spectant melius coniungi, vt definitio, genus, species, causæ, partium enumeratio. Deinde antecedentia, consequentia, adiuncta, similitudines, contraria, & cæt. id genus.

Inter figuras aliæ pertinent ad conformationem imaginum, descriptionemque rerum, aliæ ad probationem argumentorum, aliæ ad exhilarandam orationem, aliæ ad succendendam, quæ verò sunt eiusdem generis coniunguntur, quanquam ad varietatis illecebram, aliæ alijs insuper adduntur, tam diuerso concentu, vt difficile sit in hac re. certum aliquid definire.

Iuuat tamen aliqua exempla ex Cicerone potissimum legere, quibus conformationem illam locorum, & figurarum in amplificatione cognoscere, atque annotare possis.

Amplificationes Ciceroniana discutuntur.

Ac primum auaritia, & ambitio P. Rulli exaggeratur per congeriem partium, atque effectorum, & per anaphoram tractatur.

CAPVT XXIV.

De lego A-
grar. contra
Rullū 97.
98.

HAEC tu P. Rulle M. Bruti sceleris vestigia, quam monumenta maiorum sapientiae sequi maluisti. Hæc tu cum istis tuis actoribus excogitasti, vt vetera vestigalia venderetis, & expleretis noua. Vbi Capuam ad certamen dignitatis opponere vis, vt sub vestrum ius, iurisdictionem, potestatem, vrbes, nationes, prouincias, liberos, populos, Reges, terrarum denique orbem subiungeretis, vt cum omnem pecuniam ex æratio exhaustis, ab omnibus Regibus, gentibus, Imperatoribus nostris coegissetis, tamen omnes vobis pecunias ad nutum vestrum pederent, vt ijdem partim inuidiosos agros à Syllanis possessoribus, partim desertos, ac pestilentis à vestris necessarijs, à vobis meti-

pis emptos, quanti velletis, P. Romano indiceretis: vt omnia municipia, coloniasque Italiae nouis colonis occuparetis, vt quibuscunque in locis vobis videretur, ac quam multis videretur colonias: vt omnem tempus, vestris militibus, vestris urbibus, vestris præsijs cingeretis, atque oppressam teneretis, vt ipsum Cn. Pompeium, cuius præsidio, sapissimè populus Romanus contra acerrimos hostes, & contra improbissimos ciues victor extitit, proferbere, atque horum conspectu priuare possietis, vt nihil auro, & argento violari, nihil numero, & suffragijs declarari, nihil elata manu perfringi possiet, quod vos non oppressi, atque ereptum teneretis, vt volitaretis interea per gætes per regna omnia cum imperio summo, cū iudicio infinito, cum omni pecunia, vt veniretis in castra Cn. Pompeij, atque ipsi castra, si commodum vobis esset venderetis, vt interea magistratus reliquos, legibus omnibus soluti, sine metu iudiciorum, sine periculo petere possietis, vt nemo ad populum Rom. vos adducere, nemo producere, non senatus cogere, non Consul coercere, non tribunus pleb. retinere possiet.

Iam cuius facile est istius amplificationis artificium intueri. Primum constat rebus, & magnis, & multis, quæ in personis, & negotijs sita sunt. Viden vt breuissime Rulli auaritiam, circa vestigalia, Capuam, æratium, prouincias, agros Syllanos, oppressionem virorum fortium, & cæt. notauit magna orationis volubilitate, hæc pertinent ad *diuorij*. Quæ verò verbis dicitur augent *iurisdictionem, potestatem, vrbes, nationes, prouincias, liberos, populos, Reges, terrarum denique orbem.* Hæc spectant *diuorij* forsitan vno verbo Demosthenes dixisset *terrarum orbem*. Sed hic Ciceronis modus plurimum valet ad illam adipalem, quam fouebat. eloquentiam innutriendam.

Sequens modus multum est in *diuorij* quippe vno verbo, cum vellet dicere præceptis fuisse *Nauij* consilium per sermocinationem, & *hæc* ita subiicit pro *Quinto* num. 57.

Cum ius amicitiae, societatis, affinitatis ageretur, cum officij rationem, atque existimationis duci conueniret, eo tempore, tu non modo, aut C. Aquilium, aut L. Lucullum, sed ne ipse quidem, te consuluisti, sed ne ipse quidem ad te retulisti, ne hæc quidem locutus es. Horæ duæ fuerunt. Quintus ad

Notatur
artificium
huius
amplificatio-
nis.

174d